

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II Pž-2647/88-2 od 25. 10. 1988.

Vijeće: mr. Veljko Vujović, mr. Pave Dević, prof. dr. Velimir Filipović

PRIJEVOZ STVARI MOREM — VISINA BRODAROVE ODGOVORNOSTI — PARAMOUNT KLAUZULA

Ugovaranje Paramount klauzule ne znači da se u pogledu visine brodarove odgovornosti moraju primijeniti Haška pravila — Primjenit će se jugoslavensko pravo ako za to postoje propisani uvjeti za primjenu tog prava — Brodar ne odgovara neograničeno na temelju činjenice da je za štetu osobno kriv, ako je on vlasnik ili nosilac prava raspolaganja brodom — U granice brodarove odgovornosti obuhvaćeni su i troškovi sanacije oštećenog tereta.

Spor se vodi između osiguratelja koji je svom osiguraniku, kao primaocu, nadoknadio štetu i vozara koji je prevezao osigurani teret. Nakon što se spor vodio pred prvostepenim i drugostepenim sudom, koji je ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno raspravljanje, među strankama je ostalo sporno pitanje primjene prava o ograničenju brodarove odgovornosti. Tužitelj stoji na stajalištu da su stranke ugovorile Paramount klauzulu, na temelju koje, što se tiče visine brodarove odgovornosti, treba primijeniti, za njega povoljnija Haška pravila. To stajalište pobija tuženik.

Drugostepeni sud nije prihvatio stajalište tužitelja i primijenio je jugoslavensko pravo iz slijedećih bitnih razloga:

Pravilno je prvostepeni sud, s obzirom da prvotuženi brodar i primalac tereta po teretnici imaju sjedište u SFRJ, te da je luka iskrcaja u SFRJ, na sporni odnos između tužitelja i prvotuženika primijenio odredbe jugoslavenskog prava — ZPUP-a i u dijelu kojem je odlučio o iznosima ograničene odgovornosti prvotuženog brodara po jedinici tereta.

Tvrdnja tužitelja u žalbi da je temeljem klauzule broj 2. teretnice, tzv. »paramount clause«, prvostepeni sud trebao ograničiti odgovornost brodara na način i pod uvjetima, dakle i u svotama predviđenim Haškim pravilima, nije osnovana.

Naime, upravo sadržaj navedene klauzule da će se Haška pravila primijeniti onako kako su ozakonjena u zemlji zastave broda, upućuje na zaključak da su brodar i naručilac ugovorili primjenu jugoslavenskog prava kao prava zastave broda, a što znači i da se visina ograničene odgovornosti brodaru po jedinici tereta određuje po jugoslavenskom pravu.

Takvo tumačenje klauzule u teretnici («paramount clause») nije suprotno niti odredbama Haških pravila koja u čl. 8. navode da »odredbe konvencije ne mijenjaju ni prava ni obveze vozara što proizlaze iz bilo kojeg važećeg zakona koji se odnosi na ograničenje odgovornosti vlasnika pomorskih brodova«.

Nije bilo osnova, kako to navodi tužitelj u žalbi, da prvostepeni sud primijeni odredbu čl. 570. st. 1. ZPUP-a prema kojoj se pomorski brodar ne može pozivati na odredbe toga zakona o ograničenju svoje odgovornosti, pa tako i na odredbu čl. 567. ZPUP-a, ako se dokaže da je štetu osobno proizročio namjerno ili krajnjom nepažnjom, dakle da postoji kvalificirana odgovornost brodaru. Navedena odredba se primjenjuje, kako u slučaju kada je brodar vlasnik, tako i u slučaju kada je brodar nosilac prava raspolaganja pomorskim brodom.

Neosnovana je nadalje i tvrdnja tužitelja u žalbi da je brodar dužan naknaditi primatelju i troškove sanacije neovisno o postojanju ograničene odgovornosti brodaru po jedinici tereta.

Naime, troškovi sanacije se uračunavaju u obračun samo do granice brodarove odgovornosti po jedinici tereta.

Takvo stajalište se temelji na odredbi čl. 574. st. 1. ZPUP-a prema kojoj ukupna svota naknade štete od brodaru i osoba iz čl. 570. st. 2. i čl. 570. st. 3. ZPUP-a ne može premašiti svotu predviđenu u čl. 567. ZPUP-a.

Iz navedenih razloga nije bilo osnova niti da prvostepeni sud (u tom dijelu prvotuženik nije pobijao presudu) obveže prvotuženika na platež iznosa od dinara 8.000 na ime troškova sanacije pokraj već dosuđenog iznosa obračunatog primjenom ograničene odgovornosti brodaru po jedinici tereta.

Cijeneći da iz navedenih razloga nisu ostvareni žalbeni razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je temeljem čl. 368. ZPP-a, odbiti žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostepenog suda u pobijanom dijelu.

Veljko Vujović

Summary:

CARRIAGE OF GOODS BY SEA — AMOUNT OF OPERATOR'S LIABILITY — PARAMOUNT CLAUSE

The contracting of Paramount clause does not mean that the limitation sum of the Hague rules must be applied. Yugoslav law should be applied if the conditions for application of that law are met. The operator's unlimited liability does not exist in case of his actual fault or privity if he himself is the owner or the holder of the right to dispose of a ship. The costs of the deminuation of the damage of cargo are the part of limitation amount of the operator's liability.